

A HÉT MESTERLÖVÉSZ

PISZKOS HETES

BENKE ATTILA

ANTOINE FUQUA A HÉT MESTERLÖVÉSZE A PUSKAROPOGÁS MELLETT AZ EREDETIBŐL NÉMI TÁRSADALOMKRITIKÁT IS ÁT TUDOTT MENTENI.

A klasszikus western nagyjából a hatvanas évek közepére teljesen kifulladásra látzott az Egyesült Államokban, jóllehet a nyolcvanas évek végéig Olaszországban és a német filmkultúrában rövid reneszánszát élte a műfaj. Ám mára a Vadnyugat mítosza végérvényesen elvesztette kulturális érvényességét, helyét a szuperhősfilm vette át. A posztmodern digitális társadalom káoszában egy hatlövétűvel már nem, csúcstechnológiákkal (*Batman, Vasember*) vagy félisteni képességekkel (*Superman, X-Men, Bosszúállók*) lehetne csak rendet teremteni. A vadnyugati lovaskor legfeljebb a huszonegyedik századi világ allegóriájává átalakított határvidéken képes hatékonyan igazságot osztani, miként azzal Antoine Fuqua meg is próbálkozik *A hét szamuráj* (1954) és *A hét mesterlövész* (1960) alapján készített legújabb westernfilmjében.

Újrafeldolgozást készíteni általában akkor szerencsés, ha valamilyen ma is érvényes történetet tudnak kicsiholni az alkotók az eredetiből. A jobban sikerült kortárs westernremake-ekben (*Börtönvonat Yumába, A félszemű*) a sötét és erőszakos Vadnyugat nemcsak nézőcsalogató látványelem, hanem képes a problémáit közvetlenebb módon vagy metaforikusan megjeleníteni.

Antoine Fuqua westernjének eredeti-jét, Akira Kurosawától *A hét szamuráj*t és John Sturges-től *A hét mesterlövész*t (a Kurosawa-film remake-jét) máig társadalomtudatos kalandfilmként elemzik. *A hét szamuráj*ban Kurosawa az elvesztett második világháború után amerikai megszállás alá került japán társadalom válsághelyzetekkel szemben tanúsított általános passzivitását kritizálta. John Sturges pedig azért cserélte a roninokat

(gazdátlan szamurájokat) vadnyugati fegyverforgatókra, a japán parasztokat mexikóiakra, hogy az amerikaiakat már a tizenkilencedik század elejétől megosztó, a korabeli nemzetközi eseményekhez (koreai háború, kubai forradalom és rakétaválság, közelgő vietnami konfliktus) erősen kapcsolódó külpolitikai elszigetelődés (izolacionizmus) és beavatkozás (intervencionizmus) kérdésével foglalkozzon.

„Azt kérdeztem magamtól, hogy minek westernt készíteni manapság, miért érdekes ez a műfaj. A válasz pedig az volt, hogy a mai világban jelenlévő zsarnokság miatt – ez teszi a westernt naprakésszé.” – nyilatkozta Antoine Fuqua rendező újrafeldolgozásáról. *A hét mesterlövész* bár műfaji értelemben semmit nem tesz hozzá a westernfilmekhez (a felszínen az olasz Vadnyugat borostásakadt csavargóit idéző hamiskártyás és kiégett „piszkos hetes” a zord külső és a sötét múlt ellenére erkölcsi tartással bíró klasszikus westernhősök), a jóléti államon és 9/11-en túli Amerikáról és általában a demokrácia válságáról értekezik.

Mint már korábban említettük, *A hét szamuráj*hoz képest John Sturges azzal újított, hogy a címszereplő hetesnek nem helyi földműveseket, hanem idegen ország parasztjait kellett jó pénzért felszabadítania. Antoine Fuqua és alkotótársai mintegy szintetizálják Kurosawa és Sturges műveit, és bár a vadnyugati közeg marad, de a hősök az eredeti szamuráj-történethez hasonlóan ismét hazai terepen tevékenykednek egy helyi hatalmasság ellen. A történet centrumában egy kicsiny, lerobbant bányaváros, Rose Creek áll, melynek lakóit rögtön a film elején szimbolikus módon egy templomban rohanják

le a gátlástalan üzletember, ingatlanbáró, Bartholomew Bogue és lovasai, hogy megszerezzék a farmerek földjeit (Fuqua művének westerncselekménye is archetipikus, a földbirtokosok és parasztok konfliktusát bemutató klasszikust, az *Idegen a Vadnyugat*ot [1953] idézi meg). Miként fegyvereseivel és didaktikus monológiával (a kapitalizmus és a demokrácia összeférhetetlenségéről) Bogue megsérti a középkorban még a bűnözők számára is menedéket jelentő templom szentségét, úgy semmisíti meg a klasszikus liberális elveket és a demokratikus értékeket a helyiek megfenyegetésével.

Tehát mint a kortárs neowesternekben (*Django elszabadul* [2012], *A megváltás* [2014], *Slow West* [2015]) általában, úgy Antoine Fuqua Vadnyugatán az amerikai demokrácia – melyet Alexis de Tocqueville a tizenkilencedik század első felében még alapvetően dicsérettel halmazott el – csak utópia, a tényleges hatalom a törvényt magánérdekekhez felhasználó vagy korrumpáló érdekemberek (Bogue) kezében összpontosul. Antoine Fuquánál Bartholomew Bogue olyan nagyvállalkozó, „fehérgalléros bűnöző”, aki elvilleg civilizált üzletember, ám magánhadsereget tart fenn, mellyel gazdasági előnyre kíván szert tenni. Amit kortárs társadalomkritikusok (Noam Chomsky, Sheldon Wolin, Immanuel Wallerstein) megfogalmaztak a demokrácia kortárs hanyatlásával kapcsolatban (tőkekoncentráció, szabadpiac és szabadverseny válsága, a közszféra privát érdekszférává alakulása, kvázi totalitárius rendszer kialakítása a média kontrollja és az internetes megfigyelőapparátus révén stb.), az Bogue karakterében és módszereiben jelenik meg szembetűnő módon. Bogue foga nem a dolgozók pénzére vagy megtermelt javaikra, hanem azok földjére fáj, melyen saját ingatlanokat építhet. *A hét mesterlövész* ezzel pedig többek között arra a riasztó jelenségre hívja fel a figyelmet, hogy az Umberto Eco által csak „új középkor”-ként jellemzett husz-huszonegyedik században kezdenek újra elszaporodni a középkorban vagy a vadnyugati marhabárók korára jellemző önérdékeket kiszolgáló privát erőszakszervezetek, melyek fittyet hánynak az alkotmányos jogokra és kötelezettségekre.

A jóléti államon és a demokrácia hanyatlásán kívül *A hét mesterlövész*

tesz utalásokat a kortárs Amerikára is, hiszen a Bogue-féle terrortól és a vállalkozó gátlástalan gazdasági előrenyomulásáról eszünkbe juthatnak a Bush- és Obama-kormány ballépései, illetve Antoine Fuqua az antagonistizmus karakterével óvatosan figyelmeztet a közelgő elnökválasztással kapcsolatban. Minthogy Bogue módszerei emlékeztetnek a republikánus elnökjelölt, egykori milliárdos ingatlanbáráról Donald Trump múltbeli botrányos ügyleteire, melyek az elmúlt év kampányidőszakában természetesen (ismét) felszínre kerültek. Miként Bogue, úgy Trump is két lábbal tiporta a törvényeket üzletemberként: saját vállalkozásai (Trump Organization, Trump University, Trump Foundation stb.) segítségével jelentős pénzeket tulajdonított el családok révén, s ismeretes, hogy miközben kikelt a kubai-amerikai kapcsolatok javítása (például az embargó feloldása) ellen, a milliárdos a szigetországban fektetett be.

Ezenkívül ismeretes, hogy Donald Trump a nyolcvanas években kapcsolatba került a maffiával, és saját maga is alkalmazott gengsztermódszereket. Például az 1981-ben, New Yorkban a Central Par-

kon akart megszerezni egy területet, de az eredeti bérlő nem volt hajlandó üzletelni. Állítólag Trump fenyegetésekkel, a fűtés blokkolásával és a vízvezeték elvágásával, illetve hamis hirdetésekkel próbálta „jobb belátásra bírni” a föld tulajdonosait. Bogue és Donald Trump között csak annyi a különbség, hogy *A hét mesterlövész* antagonistája a nyílt erőszaktól sem riad vissza.

S a Denzel Washington-féle főhős, Sam révén beférkőzik a történetbe a személyes bosszú is, mivel Bogue évekkorábban megerőszkolta és megölte Sam édesanyját és lánytestvéreit. A Trump-kapcsolat így ezen a személyesebb síkon is folytatódik, minthogy a milliárdos nevéhez számos szexuális botrány is fűződik még a kilencvenes évek elejének szépségversenyeivel kapcsolatban. Illetve Sam borszíne és származása miatt eszünkbe juthatnak az elnökjelölt hetvenes évekbeli ügyletei is, mikor édesapjával közös vállalkozásában, a Trump Managementben faji előítéletek miatt utasítottak el afro-amerikai bérlőket.

„Kapitalizmus és demokrácia összeférhetetlensége”

A hét mesterlövész tehát a western mint allegorikus filmforma segítségével figyelmeztet a demokrácia

válságára, mely többek között annak eredménye, hogy a pénzemberek saját érdekeikhez használják fel az egyre inkább a politikai hatalom fölé magasodó gazdasági hatalmat. Habár a látványos, John Woo-féle akciót idéző harminc-negyven perces leszámolás, illetve Kurosawa és Sturges műveivel szemben a hősök halálára egyoldalúan pozitívan reflektáló végkifejlet jelentősen tompítja, sőt elfeledteti az amúgy is kliséktől hemzseggő átlagos westernfilm társadalomkritikáját, holott a minden eddiginél botrányosabb amerikai elnökválasztási kampány távolról sem kecsegtet happy enddel. Sőt az Egyesült Államok és az Amerikához sok szállal kapcsolódó világ sötét korszakát vetíti előre.

A HÉT MESTERLÖVÉSZ (The Magnificent Seven) – amerikai, 2016. Rendezte: **Antoine Fuqua**. Írta: **Nic Pizzolato, Richard Wenk**. Kép: **Maurio Fiore**. Zene: **James Horner, Simon Franglen**. Szereplők: **Denzel Washington** (Sam), **Ethan Hawke** (Goodnight), **Peter Sarsgaard** (Bogue), **Chris Pratt** (Faraday), **Vincent D’Onofrio** (Jack), **Lee Byung-Hun** (Billy), **Manuel Garcia-Rulfo** (Vasquez), **Martin Sesmeier** (Red), **Haley Bennett** (Emma). Gyártó: **MGM / Columbia Pictures / LStar Capital**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 133 perc.

